

DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V MŠ

Distanční vzdělávání v MŠ je určeno pro děti, které se vzdělávají povinně (tzn. povinná pro děti, které ve školním roce 2021/22 dovrší věku 6 let, a děti s odloženou školní docházkou). Zákonní zástupci těchto dětí mají povinnost zapojit se do výuky a poskytnout škole kontaktní údaje pro realizaci distanční výuky. Škola je rodičům nápomocna metodicky, nabízí formy komunikace, které jsou rodičům dostupné.

1. Legislativní rámec

Novela školského zákona č. 349/2020 Sb. stanovuje v souvislosti s epidemicky nebezpečnou situací ve světě v § 184a^[1] zvláštní pravidla při omezení osobní přítomnosti dětí a žáků ve školách. Pro praxi v mateřských školách znamená následující:

- Pokud jsou naplněny důvody uvedené v odst. 1 § 184a školského zákona **je mateřská škola povinna zajistit** dětem, pro které je předškolní vzdělávání povinné, **vzdělávání distančním způsobem.**
- **Dítě**, pro které je předškolní vzdělávání povinné, **má povinnost se vzdělávání distanční formou účastnit.**
- Způsob poskytování vzdělávání a hodnocení výsledků vzdělávání distančním způsobem **přízpůsobí škola podmínkám dítěte** pro toto vzdělávání.
- Vzdělávání distančním způsobem mateřská škola uskutečňuje podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a Školního vzdělávacího programu **v míře odpovídající okolnostem.**

[1] § 184a Zvláštní pravidla při omezení osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů ve školách

(1) Pokud z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví není možná osobní přítomnost většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, poskytuje škola dotčeným dětem, žákům nebo studentům vzdělávání distančním způsobem.

(2) Vzdělávání distančním způsobem škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu v míře odpovídající okolnostem.

(3) Děti, žáci a studenti jsou povinni se vzdělávat distančním způsobem. Způsob poskytování vzdělávání a hodnocení výsledků vzdělávání distančním způsobem přizpůsobí škola podmínkám dítěte, žáka nebo studenta pro toto vzdělávání.

2. Metodika distančního vzdělávání v mateřské škole

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem. Metodika shrnuje právní, organizační a pedagogické prvky distančního způsobu vzdělávání. Tento metodický materiál je určen mateřským školám, na které se od 1. 3. 2021 na základě krizového opatření plošně vztahuje povinnost distančního způsobu vzdělávání za podmínek stanovených v § 184a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

3. Obecná doporučení k distančnímu vzdělávání

Distanční vzdělávání spočívá především v inspirativních tipech na společné aktivity dětí a rodičů v domácím prostředí, na tvoření, čtení, didaktické hry, pohybové aktivity, společný poslech hudby atd. Vzhledem k věku je dostačující, pokud učitelé prostřednictvím domluvené komunikační platformy (případně papírovou formou) předávají jednou týdně rodičům tipy na tematicky zaměřené aktivity vhodné pro domácí prostředí. Vzdělání probíhá v souladu s RVP PV a ŠVP školy. Nepřeceňovat možnosti rodičů a dětí při vzdělávání na dálku, ale ani jejich možnosti nepodceňovat. Snažit se zjistit, jaká je realita, usilovat o častou zpětnou vazbu od účastníků a sami ji hojně poskytovat. Spolupráce pedagogů na třídě je samozřejmostí a nutností zároveň. Optimálním přístupem diferencovat obtížnost úkolů. Respektovat individualitu dítěte. Na základě deficitních oblastí školní připravenosti konkrétního dítěte je vhodné zadávané aktivity individualizovat tak, aby u něj cíleně rozvíjely např. grafomotoriku, matematické představy, sluchové vnímání apod. Při komunikaci preferovat srozumitelná a jednoznačná zadání a pokyny. Respektovat v přiměřené míře potřebu časové flexibility v rodinách. Při využití jakéhokoliv způsobu distančního vzdělávání musíme mít stále na paměti principy předškolního vzdělávání. Vzdělávání musí být i za těchto podmínek takové, aby děti měli chuť se učit a v učení pokračovat.

4. Formy a obsah vzdělávání distančním způsobem

Škola rodině předává obecná doporučení a tipy na vhodné činnosti a aktivity s dítětem. Podmínkou je důvěra v kompetence rodiny a v možnosti rodiny, že zajistí dostatek podnětů pro dítě pro jeho celkový rozvoj.

Vedle nabídky obecně zaměřených aktivit třídní učitelky nabízejí rodině také činnosti individuální a individualizované, dle potřeb dítěte, kdy se vychází z předchozího pedagogického hodnocení a diagnostiky dítěte. Podmínkou je, že rodina je schopna dané náměty využít a dítě takto podpořit.

Náměty na činnosti a aktivity vycházejí z principů předškolního vzdělávání. Děti nesmí být přetěžovány, ani podceňovány, rozvoj ve všech oblastech má být komplexní a zaměřený na aktivity z běžného života, z okolí dítěte a jeho rodiny.

Rodiče dětí nejsou učitelé, tomu přizpůsobí škola svou vzdělávací nabídku, volbu činností. Využíváme činnosti běžné, srozumitelné a snadno realizovatelné v podmínkách domova – rodiny dítěte.

Při volbě aktivit škola vychází ze všech oblastí RVP PV, činnosti by měly využívat běžné předměty, běžné pomůcky, které jsou pro rodinu dostupné. Škola využívá svůj ŠVP PV a Třídní vzdělávací programy jednotlivých tříd jako základ pro plánování distančního vzdělávání dětí. Obecně se doporučuje využít pro distanční výuku bloky/témata/ podtémata, která si škola (třídy) na dané období plánovala, aby činnosti byly jednotně motivované a dětem tematicky blízké vzhledem k aktuálnímu dění.

Konkrétní obsah námětů si volí jednotlivé třídy tak, aby byl pestrý. Vzdělávací nabídka je poté tvořena např.: písní (básní, příběhem, pohádkou), PL, nápady pro rozvoj pohybových, řečových dovedností (pohybový a didaktický námět), činností pro rozvoj tvořivosti (tvořivý námět). V případě nejasností se rodiče mohou formou dotazů obracet na třídní učitelky. Zadání a metodický návod musí být jasný, srozumitelný, stručný, vychází z faktu, že rodiče nejsou pedagogové. Třídní učitelky v případě potřeby poskytují rodičům metodickou pomoc.

Níže je uveden rámec činností a aktivit z jednotlivých oblastí dle RVP PV, které je možno realizovat v podmínkách distančního vzdělávání.

Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Praktické denní činnosti pro rozvoj hrubé a jemné motoriky, pro celkovou koordinaci pohybů celého těla (prostírání stolu, úklid prádla ze sušáku, utírání nádobí, zalévání květin apod.).
- Pohybové aktivity a sportovní činnosti venku (jízda na kole, hry s míčem, hry na venkovním hřišti, sezónní sporty apod.).
- Pohybové aktivity doma (hry s míčem – koulení, podávání, nápodobové hry, zdravotní cviky, dětská jóga – jednoduché prvky apod.).
- Činnosti a hry pro rozvoj jemné motoriky (puzzle, korálky, mozaiky, stavebnice, třídění materiálů, omalovánky, PL s grafomotorickým obsahem apod.).

- Sebeoslužné aktivity (oblékání, obouvání, zavazování bot, hygiena, stolování atd.).
- Hry na uvolnění svalů ruky, odbourání napětí, procvičení svalů prstů (modelína, písek, různé tvarovací hmoty, domácí plastelína apod.).

Dítě a jeho psychika (oblast psychická)

- Čtení, vyprávění, naslouchání (v roli vypravěče se střídá dítě s dospělým – vyprávění dle obrázků, využití knížek, časopisů atd.).
- Činnosti podporující myšlení, poznávací procesy a zájem o poznání nového (např. pozorování v přírodě, sledování počasí, pozorování zvířat, encyklopedie atd.).
- Hry podporující paměť, soustředění (PEXESO, DOMINO, Kimova hra, slovní hry – Šla babička do městečka..., slovní fotbal, hádanky, jazykolamy atd.).
- Hry podporující představivost a fantazii (malování, kreslení, skládačky, tvoření z materiálů, stavebnice...).
- Hry podporující seznamování s matematickými pojmy (manipulace, třídění předmětů a věcí dle vlastností, párování do dvojic, pojmenování barev, tvarů, počítání, porovnávání množství atd.).
- Hry na rozvoj orientace v prostoru i na ploše (P/L, nahoře/dole – hry s předměty, stavebnice, popis obrázků, např. pohádky O velké řepě – pořadí postav apod.).

Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Komunikace s druhými, vzájemná interakce, dodržování pravidel rodiny.
- Hry s pravidly.
- Společenské hry.
- Sdílení zážitků, co druhému udělá radost, co naopak?
- Společné aktivity zaměřené na rozdělení rolí – Na divadlo, Na školu apod.

Dítě a společnost (oblast sociokulturní)

- Zvyky a tradice, které dodržuje rodina, zvyky a tradice, které lze sledovat v okolí.
- Pravidla společenského soužití (jak se chováme doma, jak na návštěvě, jak v obchodě, u lékaře apod.).
- Seznamování s lidovou slovesností a literaturou (četba, prohlížení knížek, recitace, deklamace, rytimizace apod.).

- Seznamování s hudbou a výtvarným uměním (poslech hudby, společný zpěv, hra na rytmické nástroje, prohlížení uměleckých věcí – knihy, stavby a objekty venku atd.).

Dítě a svět (oblast environmentální)

- Pozorování a poznávání okolí dítěte a jeho rodiny (co se kde nachází, orientace v prostředí, které dítě obklopuje).
- Činnosti zaměřené na péči o živou a neživou přírodu (zalévání květin, péče o domácí mazlíčky, pozorování venku, pokusy se semínky, encyklopedie a naučné knihy, sběr přírodnin atd.).
- Seznamování s ekologií a ochranou přírody (třídění odpadu, šetření energií a vodou, recyklace atd.).

5. Doporučení pro rodiče

- Dítěti věnujte soustředěnou pozornost, v danou chvíli se věnujte pouze dítěti, nikoliv jiné činnosti.
- Každý den si s dítětem vyprávějte a povídejte o jeho zážitcích, přáních.
- Ideálně každý den chvíli čtete – vytvořte si čtecí rituál – ideálně před spaním, ale třeba také po obědě (v době distanční výuky).
- Důvěřujte svému dítěti, nechejte mu možnost, aby se učilo být samostatným, zkoušelo nové věci i za cenu „malých škod“ (např. rozbití talíře při utírání nádobí).
- Zapojte děti do běžných činností a denních aktivit, které se týkají celého dne – doma, na zahradě, v dílně apod.
- Hrajte s dětmi běžné a známé hry, které znáte ze svého dětství (PEXESO, Domimo, karty).
- Dopřejte dětem denně pohyb (formou procházky, výletu po okolí, hry se sportovním náčiním – míčem, švihadlem, jízda na kole apod.).
- Učte dítě stále a průběžně dodržovat pravidla ideálně vlastním příkladem, využijte vhodné denní situace pro poznávání lidských vztahů.

6. Co plánujeme do budoucna

Použité materiály pro vzdělávání (pracovní listy, hry s pravidly, pracovní postupy k tvoření, náměty od rodičů, fotodokumentace aj.) archivujeme a jsou pedagogům k dispozici. Využijeme zkušenosti z komunikace s rodiči a navážeme na ni tak, že ji budeme zintenzivňovat i když bude po celý rok

probíhat vzdělávání v běžném režimu. Zkušenosti z období distančního vzdělávání nám potvrdily, jak klíčový význam má dobře fungující komunikace s rodiči. Jedním ze základních znaků dobře nastavené komunikace je, že se ke každému rodiči dostanou informace takovou cestou, která je pro něj nejsnazší. Chceme poskytovat vhodnou formou rodičům možnost přesvědčit se, že kvalitě vzdělání jejich dětí věnujeme maximální úsilí.

Použité zdroje: www.msmt.cz www.npi.cz

ZDE JE PRO DALŠÍ INSPIRACI PÁR OVĚŘENÝCH ODKAZŮ:

<https://edu.ceskatelevize.cz/stupen-vzdelani/predskolni> – smysluplná krátká videa vytvořená pro předškolní věk

<https://www.predskolaci.cz/> – Vyberte vlevo v menu příslušné roční období

www.alik.cz – nejlépe část Alíkoviny

<https://www.detsky-web.cz/omalovanky> – vyberte obsah opět podle ročního období

<https://www.pohadkozem.cz/>